

OMAHA -- BRÁNA ZÁPADU

NENÍ tomu dávno — nějakých osmdesát let — co na místech, kde nyní rozkládá se město Omaha, nalézaly se holé prerie. A není tomu dávno — snad nějakých sto let — co na těchto místech ještě proháněl se volný syn amerických prerií — Indián, honě tu svým šípem prerijní zvěť a pěstuje na úzcích proužcích půdy zlatou kukurici.

Město Omaha založeno bylo v květnu roku 1854 a rychle vzrůstalo. Každý následující rok uznával velký vzrůst tohoto města a dnes stojí tu veleměsto, mající více jak 200.000 obyvatel, důležité v obchodě i průmyslu. Vyžadovalo by to mnoho místa, kdybychom i jen stručně napsati chtěli dějiny Omahy a kdybychom vypsatí měli její obchodní a průmyslový vzhled. Dnes některé z největších továren západu nalézají se v Omaze, která je metropolí jednoho z nejbohatších států Unie, Nebraska.

Omaha je obchodním městem úsilovné činnosti. Každého roku vzrůstá ve své důležitosti. Jsou umístěna v srdeci nejbohatšího zemědělského náje Spojených Států, na všechny přičičnosti, jež jsou důležitými činiteli pro vývoj města. Není možno vypočítati na těchto místech všechny podniky, které nalézají se v Omaze a které činí z ní město značně důležité. Není to ani účelem tohoto článku.

Co koná Omaha v této válečné době? Možná říci, že koná svědomité dílo, které byl jí určen a že pracuje co síly její stačí, aby umožnila vítězství této země v přítomném velkém světovém zápase. Je činná ve všech oborech válečné práce a ve všech koná více než požadovaný díl. O vlastenecké Omahu nelze míti pochybnosti.

Tisíce mladých mužů z Omahy nalézají se v pravidelném vojskě, národní gardě, nové národní armádě a námořnictvu. Hned po prohlášení války sta mladých mužů dobrovolně hlásilo se do branné moce Strýce Sama, aby obhájili čest vlajky hvězd a pruhů. A mezi těmito mladými muži bylo značné procento hochů českých, kteří stáli vždy mezi prvními.

Omaha přepsala svůj díl na Půjčku Svobody. Vykonalá pro Červený kříž více, než bylo od ní požadováno. A koná poctivě svůj díl ve válečné práci, které je třeba k opoře armád na bitevních liniích. Omahažské ženy pracují pilně na sweatersech, ponožkách, nátepnickách a jiných předmětech pro vojny a námořnictvo, kteří nasazují ochotně svoje životy pro svoji vlast. Tisíce těchto předmětů bylo posláno již na příslušné stanice a pracuje se obětavě dále.

Může být řečeno, že Omaha koná a nadšeně vykoná svůj díl v této vlastenecké práci.

ŠKOLSTVÍ

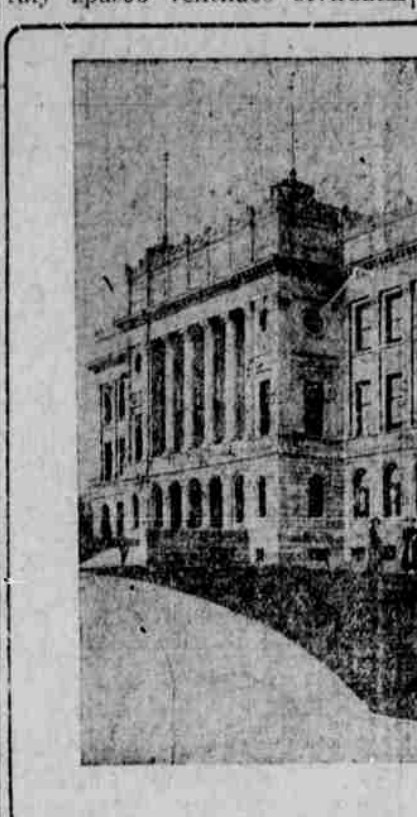
ŠKOLA. První krok životní. Jakmile dítě vstoupí do budovy školní, pomíne ihned ona bezstarostnost útlého mládí a nastanou první starosti. Prehla bezstarostnost, nečinnost a místo její zrujala příprava pro další příští boje životní; šťastný ten, kdo průpravu té náležitě využil.

Na nás místní systém veřejného školství může Omaha právem býti hrda. Po stránce zdravotnické i profesionální mohou školy omažské býti vzorem. Školský systém náš přirovnati můžeme velkolepému stroji, v němž vehází každoročně přes pět tisíc útlých dětí, by okusiti mohly pramenů ze studnice vědy a umění a z něž každoročně stejný téměř počet odchází, aby vyzbrojen aspoň nejnmutnějšími zbraněmi, úspěšně v dalším boji životní dráhu svou prokrestiti si mohli.

Dnešní Velká Omaha pochlubiti se může více než padesátí budovami školními, z nichž zvláštní zmínku zasluhuje Central High School, jež právem zvána býti může chloubou Omahy. Moderní školní budovy v Monmouth Parku, v Cen-

tral Parku a Castellar, ačkoliv sloužiti mohou za vzor stavitelského umění, úplně ohnivzdorné a do nejmenších odstínů pro pohodlí žactva vypravené, přec ještě zastíněny budou novou projektovanou budovou, k uskutečnění jejíž byly již loňského roku vydány bondy.

Požadavky dnešní doby v mnohém líší se od dob dřívějších. Dnes žádná školní budova není dokonale, není-li opatřena tělocvičnou, auditoriem, školkou a podobnými pomůckami. Kam poděl se zastaralý způsob ventilace otíráním

oné nemoce ihned příslušné úřady informovati. Zařízení toto zvláště v čas epidemie a nakažlivých nemocí není zajisté bezvýznamné.

Konečně třetím výhodným záležitím jsou veřejné vyšší učelístě. Jest dokázáno, že každoročně téměř 600 až 800 mladých žen a mužů, — jež v mládí svém k uhlášení své a svých milých existence, byli nuceni od další návštěvy školní upustiti, by prací svou v dílnách továrních k výživě rodin přispěli, — ti všichni v době pozdější snaží se v učelístích těchto nabýti vědomosti prohloubiti a zaokrouhliti; počet nadějně mládeže této dosáhl v posledním roce netřeseného čísla 1680; což zavdalo příčinu k pozmenění a rozšíření původního plánu.

STRANA SVOBODOMYSLNÁ V OMAZE

PRVNÍ náběhy, k společné práci k národní součinnosti a k užšímu společenskému spoluzínechť se s počátku setkati sáhodoucím výsledkem, hlavně z toho důvodu, že Omaha — brána a klíč západu — byla již polohou svou jaksi přehodena, v níž sem a tam přecházející živly se křižovaly.

Prvním pokusem k utužení společenského života bylo založení Čtenářského spolku, v roce 1871. Spolek tento však následkem rozháraných poměrů tehdejších neměl dlouhého trvání, na hrobě jeho však v brzkou vzešla nová ratolest, čtenářsko-podporující spolek, založený 26. ledna, 1873. Rokem 1877 počal se společenský a spol-

Škola Edwarda Rosewatera v tak zvaném Brně.

kový život náš utěšeně rozvíjeti. V červnu téhož roku založen řád Palačků, Č. S. P. S., a 3. září 1877 tělocvičná jednota "Sokol," jež stala se v letech pozdějších vůdčí hlavou všeho národního života v Omaze. Vedle cvičení tělocvičných stává se Sokol i o duševní rozvoji svého členstva, má svůj dramatický odbor, jenž v posledních letech předvedl úspěšně na jeviště zdejší mnohé eenné divadelní kusy. Neznámější svobodomyšlné spolky:

Řád Palačků č. 1, Z. Č. B. J. založen 22. července 1877.

Řád Slovan, č. 77, Z. Č. B. J. založen 1. ledna 1900.

Řád Omaha, Č. S. P. S. založen 1. ledna 1888.

Řád Pokrok, č. 23 Č. S. D. P. J. Sbor Vlastislava, č. 26, J. Č. D. založen 6. ledna 1887.

Řád Eliška Přemyslovna, Z. Č. B. J. založen 17. prosince 1899.

Sbor Boleslava, J. Č. D.

Klub Mládeže Jiří Washington, č. 14, Z. Č. B. J.

Česká škola spojená s besídkou. Vedle tělocvičné jednoty Sokol Omaha úspěšně pokračuje v činnosti své i podporující Sokol Týně. Cvičící družstva obou těchto jednot se v poslední době spojila; domfejme, že spojení toto povede

ke konečnému úplnému sloučení obou bratrských jednot. K povzbuzení národního i společenského života našeho měrou nemalou přispěly i Sokolky obou jmenovaných jednot, jež vždy kdykoliv potřeba toho žádala, ochotně a rády v národní práci spolupůsobily.

V nynější kritické pro národ nás době, plně uvědomily si všechny spolky naše své povinnosti. V každém spolku, při každé schůzi znovu a znovu jest obeenstvom připomínána vážná doba nynější a vybízeno k příspěvkům na osvobozovací akci českou. Vážná akce tato setkala se posud s úplným pochopením se strany členstva. — Než není ještě čas složiti ruce v klín, nebo práce naše není dosud skončena. Právě nyní nastává čas, kdy americká větev česká musí vystoupiti s požadavkem úplné samostatnosti ujařmeným bratřím

ČESKÁ KATOLICKÁ OSADA SV. VÁCLAVA

PRVNÍM, kdo českým katolickým zdejším po česku kázal, byl rev. František Bobal, který od roku 1872 do roku 1877 při biskupském kostele na deváté ulici působil a časem Čechům v rodném jazyku kázal. Týž narodil se v roce 1845 v Lužkovicích na Moravě a nyní spravuje českou osadu sv. Jana Nepomuckého v Chicagu, Ill. V té době mnoho stálých českých osadníků v Omaze nebylo. Většina krajanů usadila se v Omaze jen na krátký čas a když vydělali si něco peněz, stěhovali se na domoviny. Několik katolíků, kteří zde byli trvale usazeni, nemohli pomýšleti na postavení si vlastního kostela a vydržovali si kněze. Teprve po příchodu velp. Václava Kočárníka, O. S. B., v roce 1877, počalo se úsilovněji pracovati k pořízení vlastního kostela. P. Kočárník narodil se 8. března 1845 v Kutné Hoře a na kněze vysvěcen byl v benediktinském klášteře sv. Vincence v okrese Westmoreland v Pensylvanii. Týž ujal se práce v osadě velmi horlivě. Krátce po jeho přijezdu zakoupil zesnulý omazský biskup, James O'Connor, pro české katolíky starou síň, která nalézala se na 13. ul. blíže Williams ul., která na kostel, školu a byt pro kněze byla upravena. V té pak se konaly bohoslužby.

P. Kočárník působil při osadě až do roku 1880, v kterémžto roce ujal se správy katolické osady v Plzni v Saunders okrese. Od roku 1880 do března roku 1885 sloužil katolickým Čechům bohoslužby němečtí kněží z nemocnice sv. Josefa a jednou měsíčně přijížděl na české kázání P. Kočárník.

V březnu roku 1885 ujal se správy osady velp. Vilém Čoka. — Týž započal v říjnu roku 1886 se stavbou nového kostela na 14. ul. na místě, kde nyní se nalézá. Kostel ten pak dohotoven a vysvěcen byl dne 3. července 1887. Brzy po té postavena byla titulná fara a po dvou letech přikročeno bylo ke stavbě katolické školy. Všechny tyto stavby postaveny byly náklady \$18.000. Starý kostel a pozemek prodán byl za \$9.000. V roce 1889, jmenován byl P. Čoka generálním vikářem a později během těžké nemoci biskupa O'Connora administrátorem omažské diecese. Když v roce 1890, biskup zemřel, mělo se za to, že na jeho místo ustanoven bude velp. Čoka, který byl jedním z nejzasloužilějších

v době, kdy měl veřejnou rozpravu o víře s Frant. B. Zdrábkem, redaktorem "Svornosti" v Chicagu. Po odchodu z Omahy působil v Montgomery, kde byla katolická osada německá. Zemřel v nemocnici sv. Josefa dne 16. července r. 1902.

Po odchodu tohoto horlivého kněze ujal se duchovní správy osady sv. Václava velp. Jan Vráněk, horlivý kněz, dobrý učitel, upřímný vlastenec a básník, který až dosud při osadě působil. Velp. Vráněk narodil se dne 11. dubna roku 1863, ve Lžáně u Soběslavi, odkud rodiče jeho později přestěhovali se do Pohorle u Kardašovy Řečice. Gymnasiajn studia konal v Jindřichově Hradci, kde složil zkoušku maturitní dne 24. července 1884. Po té rok konal jednorocní službu vojenskou, po níž asi rok působil jako učitel v Kardašově Řečici. Rozhodnuv se pro bohoslovecká studia, odebral se na universitu ve Štýrském Hradci, kde ležel dolu při plnění studií obořil Bohoslovecká studia došel v Churu ve Švýcarsku, kde 17. července 1889 na kněze byl vysvěcen. Krátce po té vystěhoval se do Ameriky. Přistál společně s vlp. Janem Št. Brožem, nynějším správcem katolické osady ve Schuyler, v přístavu v New Yorku dne 18. dubna roku 1890. Nejprve působil v Norfolk, kde měl postavení velmi obtížné, nebo musel čeljížeti do lvanácti missijních stanic, a tak strasti missionářského života užil v plné míře. Dne 23. října 1890, oželožen byl do Creighton, kde založil kostel a postavil faru. Vedle toho ve Verdigrare zvláště v roce 1891, kostel a přisavěl sakristii a založil osady v Pierce a Field. Práce v osadě sv. Václava ujal se velmi horlivě a za jeho řízení osada v každém ohledu pokročila. V roce 1891, jmenován byl biskupským radou. V osadě své je velice oblíben a osadníci k němu lhou nevěšdní láskou.

Velp. Jan Vráněk je i literární činným, přispívaje svým překlady do četných katolických listů.

Jemu ku pomoci přispěl i ed časem d. s. p. Kočárník, biskup, nar. 20. 3. 1845 v Lončech, okres Jindřichov. Jako mladý muž v roce 1862 nastoupil cestu do Spojených Států a zdržoval se po krátký čas v Stuart, Neb., odkudž odejel na studia klasická do Missouru a studia filosofická konal v kolleji sv. Prokopa v Lysle, Ill. Po ukončení studií odebral se zpět do staré vlasti a odtud vypravil se do Říma, kdež pobýval až do vypuknutí války. S velikými obtížemi dostal se zpět do Ameriky a dokončil studia theologická v St. Paul, Minn., načež vysvěcen byl na kněze 3. dubna 1917, pro diecesi omažskou. Hned po vvevečení svém nastoupil místo kaplana při zdejší osadě, kde těší se pro svoji milou povahu přízni osadnictva.

- Při osadě existují následující spolky:
  - Spolek sv. Jana, zal. 12. srpna, 1879.
  - Spolek sv. Václava, zal. 14. srpna, 1883.
  - Spolek sv. Cyrilla a Metoděje, zal. 15. září, 1887.
  - Spolek rytířů sv. Jiří, zal. 8. října, 1886.
  - Katolický Sokol, zal. 8. července, 1893.
  - Katolický Dělník, odvětví sv. Prokopa, zal. 26. ledna, 1895.
  - Katolická Beseda, čtenářský a vzdělávací spolek, zal. 23. října, 1898.
  - Mládeňecké odvětví sv. Prokopa, zal. 4. července, 1913.
  - Mládeňecký spolek sv. Aloisia, zal. 23. října, 1898.
  - Panenský spolek sv. Anežky, zal. 20. května, 1886.
  - Růženecký spolek Blahoslavené Panny Marie, zal. 2. října, 1897.
  - Spolek sv. Anny, zal. 4. června, 1893.
  - Spolek sv. Ludmily, zal. 23. února, 1896.
  - Panenské odvětví Ústřední Jednoty Žen sv. Cecilie, zal. 9. listopadu, 1902.
  - Spolek sv. Anežky, zal. 25. ledna, 1915.
  - Spolek sv. Kateřiny, D. K.
  - Katolický Sokolky.
- Česká katolická škola je průměrně navštěvována 200 žáky.